

Ingezonden teksten over jongensbesnijdenis, n.a.v. het commentaar van de NRC hoofdredactie in de krant van 28-29 Juli 2012. Drie versies: het opiniërend artikel, de –op verzoek van de redactie- tot brief ingekorte versie en de uiteindelijk op 4-5 Augustus 2012 geplaatste versie.

Machiel Kestra

(Versie 1: het opiniërend artikel)

Besnijdenis: bezint eer ge bemoeit!

Het hoofdredactionele commentaar in het NRC van zaterdag jl. op de jongensbesnijdenis-discussie stelt dat het besnijdenisritueel 'op gespannen voet staat met hedendaagse inzichten over geneeskunde en grondrechten' en daarom beter zou moeten verdwijnen. Als wetenschapsfilosoof, atheïst en liberale jood en bovendien als vader van een - inmiddels volwassen en tevreden - zoon weet ik dat deze boude stellingname de zaken eenvoudiger voorstelt dan ze zijn en wil ik graag uitleggen waarom de beslissing omtrent jongensbesnijdenis zo complex is en bemoeienis van buitenaf bescheiden moet zijn.

Om te beginnen is er, anders dan het NRC-commentaar en recentelijk het KNMG rapport suggereert, wel degelijk ook veel evidentie dat jongensbesnijdenis medisch gezien beduidend meer voordelen dan risico's oplevert, zelfs in westerse landen. Een paar maand geleden nog concludeerden Australische onderzoekers op basis van een uitgebreide meta-analyse van eerdere onderzoeken naar jongensbesnijdenis dat, ook in ontwikkelde landen zoals Australië, jongensbesnijdenis bij jonge kinderen een 'low-risk, highly beneficial procedure' is en aanbeveling bij verantwoordelijke ouders verdient (Morris e.a., Open Journal for Preventive Medicine 2012:2, p. 83).

Vervolgens denkt het commentaar vast te kunnen stellen dat jongensbesnijdenis in strijd is met de onaantastbaarheid van het lichaam. Daarmee ziet het commentaar twee problemen over het hoofd. Ten eerste is het helaas onmogelijk om praktische maatregelen af te leiden uit een grondrecht. In elk concreet geval zullen dus onvermijdelijk ook toevallige voorkeuren, belangen en bestaande praktijken een rol spelen, ook al willen deskundigen, politici en anderen dat niet graag toegeven. Dit grondrecht blijkt ook fluïde te zijn, zoals te zien is aan het feit dat in Utrecht aan geen enkel individu - bejaard, of niet - de vrijheid wordt gelaten om te kiezen voor het risico op asbestkanker, terwijl dat individu wel de vrijheid heeft om zijn dochter een vaccinatie tegen baarmoederhalskanker te onthouden.

Ten tweede blijkt het nog moeilijker om in concrete situaties in gelijke mate tegemoet te komen aan alle verschillende grondrechten. Dat blijkt nu weer in verband met de jongensbesnijdenis. Hier zijn op zijn minst de grondrechten op godsdienstvrijheid, op de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en op de lichamelijke integriteit in het geding en iedereen heeft kunnen waarnemen dat er verschillende opvattingen bestaan over hun rangorde of interpretatie en over de bijbehorende praktische maatregelen. Een dergelijk pluralisme is onvermijdelijk omdat er nu eenmaal geen absolute prioritering of interpretatie van die rechten gegeven kan worden en er ook andere aspecten een rol spelen in de praktijk.

Al met al zal steeds opnieuw een 'reflectieve balans' (zo genoemd door de invloedrijk ethicus en politiek filosoof Rawls) gezocht moeten worden ter rechtvaardiging van morele keuzes. In de schalen van die balans worden natuurlijk (ogenschijnlijk) algemeen aanvaarde ingrediënten zoals kennis, grondrechten en ethische principes geplaatst, maar daarnaast elementen van de heersende moraal en concrete voorkeuren en belangen van het individu. Of we het willen of niet, elke afweging zal dus medebepaald worden door ieders sexe, nationaliteit, welstandsklasse, opleiding, culturele traditie en dergelijke.

In sommige gevallen kan men toch proberen om als collectief zo'n reflectieve balans te bereiken, zoals dat gepoogd is bij de rituele slacht. Toch bleken ook daarbij wetenschappelijke inzichten niet eenduidig te zijn, bleek de balans tussen verschillende grondrechten niet voor iedereen gelijk, bleef de vraag wie zich als dierenrechtenvertegenwoordiger mocht opwerpen en bleek het niet te rechtvaardigen waarom nu juist dit geringe onderdeel van de dierenindustrie op de korrel genomen werd.

In veel gevallen komt elk individu het recht toe om zelf een reflectieve balans te zoeken. Omdat die van persoon tot persoon zal verschillen, past de overheid of de meerderheid van een samenleving dus meestal grote terughoudendheid aangaande dit recht van individuen - of hun ouders - om die afweging zelf te mogen maken. Een uitzondering kan zijn wanneer een kind door zijn ouders zo opgevoed wordt dat hij zelf later niet meer in staat zal zijn om zelf dergelijke keuzes te maken en uit te voeren. Zoals wanneer het kind niet naar school mag gaan of ernstig gehandicapt raakt door keuzes van de ouders - hoewel toegestaan wordt dat bevindelijk gereformeerden en antroposofen hun kinderen niet tegen polio vaccineren, met soms dramatische gevolgen.

Jongensbesnijdenis levert niet zulke belemmeringen op en is wel een onderwerp waarvoor de genoemde moeilijkheden gelden. Typisch het soort keuze waarvoor het individu zelf verantwoordelijk is of diens ouders, als het om een kind gaat. Natuurlijk mogen anderen zich erover uitspreken, zoals ook de NRC-hoofdreductie dat doet. Wanneer die opinie ontsierd wordt door feitelijke onwetendheid en gebrek aan inzicht in de complexe aard van dit soort keuzes dan zal die opinie weinig gewicht in de schaal leggen. Die opinie zal dan vooral doen denken aan het bekende Nederlandse vingertje dat vanwege het bijbehorende gebrek aan zelfreflectie en aan bescheidenheid zo'n bron van ergernis én vermaak in binnen- en buitenland is.

(Versie 2: de – op verzoek van de redactie - sterk ingekorte tekst)

Het NRC-commentaar over jongensbesnijdenis stelt dat het besnijdenisritueel 'op gespannen voet staat met hedendaagse inzichten over geneeskunde en grondrechten' maar slaat daarin tweemaal de plank mis.

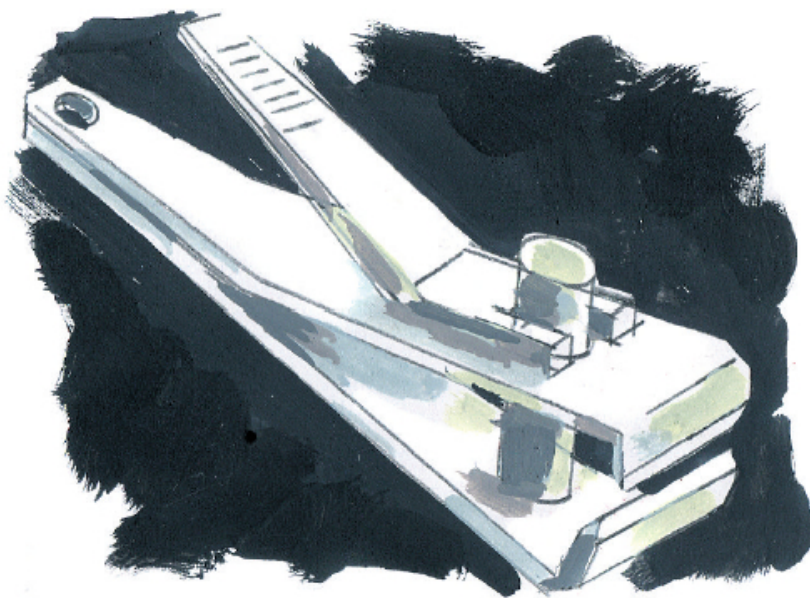
Om te beginnen is er, anders dan ook het KNMG-rapport suggereert, evidentie dat jongensbesnijdenis medisch gezien juist meer voordelen dan risico's oplevert, zelfs in westerse landen. Onlangs nog concludeerden onderzoekers op basis van een uitgebreide meta-analyse van eerdere onderzoeken dat ook in ontwikkelde landen jongensbesnijdenis een 'low-risk, highly beneficial procedure' is en aanbeveling bij

verantwoordelijke ouders verdient (Morris e.a., Open Journal for Preventive Medicine 2012:2, p. 83).

Ten tweede is het principiëel onmogelijk om uit grondrechten simpelweg praktische maatregelen af te leiden, terwijl het regelmatig voorkomt dat in concrete situaties de verschillende grondrechten elkaar in de weg zitten, zoals nu het geval is bij de betrokken grondrechten op godsdienstvrijheid, op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en op de lichamelijke integriteit. Daarom zullen in concrete gevallen onvermijdelijk ook toevallige voorkeuren, belangen en bestaande praktijken een rol spelen, ook al willen deskundigen, politici en betrokkenen dat niet graag toegeven. Al met al zal ieder steeds opnieuw een 'reflectieve balans' (Rawls) moeten zoeken ter rechtvaardiging van morele keuzes, waarbij al die verschillende elementen meegewogen moeten worden.

Interventie in de vrijheid van het maken van deze afweging door de verantwoordelijke ouders zou alleen gerechtvaardigd zijn als de reflectieve balans duidelijk uitslaat contra jongensbesnijdenis. Dit is niet het geval, ook al meent de hoofdredactie uit gebrekkige kennis en tekortschietend inzicht in de complexe aard van dit soort keuzes van wel.

(Versie 3, zoals verschenen in de krant van 4-5 Augustus na bewerking door de redactie)

Illustratie Cyprian Koscielniak

Besnijdenis kun je niet zomaar afschaffen

Het commentaar over jongensbesnijdenis (Opinie&Debat, 28 juli) stelt dat het besnijdenisritueel „op gespannen voet staat met hedendaagse inzichten over geneeskunde en grondrechten”.

Maar om te beginnen is er, anders dan ook het KNMG-rapport suggereert, bewijs dat jongensbesnijdenis medisch gezien juist meer voordelen dan risico's oplevert, zelfs in westerse landen. Onlangs nog concludeerden onderzoekers dat ook in ontwikkelde landen jongensbesnijdenis een *'low-risk, highly beneficial procedure'* is en aanbeveling bij verantwoordelijke ouders verdient.

Ten tweede is het principiële onmogelijk om uit grondrechten simpelweg praktische maatregelen af te leiden, terwijl het regelmatig voorkomt dat de verschillende grond-

rechten elkaar in concrete situaties in de weg zitten. Dat is nu het geval bij de grondrechten op godsdienstvrijheid, op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en op de lichamelijke integriteit. Daarom zullen onvermijdelijk ook toevallige voorkeuren, belangen en bestaande praktijken een rol spelen, ook al willen deskundigen, politici en betrokkenen dat niet graag toegeven.

Interventie in de vrijheid van het maken van deze afweging door de ouders zou alleen gerechtvaardigd zijn als de balans duidelijk uitslaat contra jongensbesnijdenis. Dit is niet het geval, ook al meent de hoofdredactie uit gebrekkige kennis en tekortschietend inzicht in de complexe aard van dit soort keuzes van wel.

MACHIEL KEESTRA

Wetenschapsfilosoof bij het Instituut voor Interdisciplinaire Studies van de Universiteit van Amsterdam